

Holding the Space

Facilitating reflection and inner readiness for learning

REFLECT

Studiedag 28 oktober 2016 – Leuven

Organisatie: Outward Bound® België & LUCA School of Arts

REFLECT?!

Reflectie wordt algemeen erkend als een belangrijke generische competentie voor zowel persoonlijk als professioneel leren. Er zijn de voorbije jaren tal van degelijke reflectiemethodieken en –handboeken ontwikkeld die docenten, leraren, trainers, coaches, begeleiders, vormingswerkers en anderen handvaten aanreiken om reflectieprocessen te begeleiden. Toch blijkt uit de praktijkervaring dat deze niet garant staan voor goede leerresultaten. Dit is volgens REFLECT vaak niet het gevolg van de methodiek an sich, maar van een ontoereikende leercontext en/of -situatie waarbinnen de methodiek toegepast wordt.

REFLECT is een tweejarig, Europees samenwerkingsproject van 8 organisaties uit zowel het formele als het non-formele onderwijs, gefinancierd door het Erasmus+ Programma. De Belgische partnerorganisaties zijn LUCA School of Arts en Outward Bound® Belgium.

HOLDING THE SPACE

Holding the Space! is een verkenning van noodzakelijke condities om een stimulerende reflectieve atmosfeer in een leergroep te (laten) ontwikkelen. Daarbij gaat het onder meer om de mogelijkheid voor lerenden om het leerproces eigen te maken (*owning up*), het waarderen van het vertragen en het niet-weten, maar evenzeer om de sturingsparadox van intrinsieke leerprocessen, het dirigeren van de reflectieve aandacht van de lerenden en het zorgzaam omgaan met assessment. Als mogelijk gevolg kan er zich een belangrijke verandering voordoen in de *inner readiness* van lerenden, d.w.z. in het vermogen om hun persoonlijke competenties - opgebouwd via verworven kennis, vaardigheden en attitudes - in een specifieke leer-, werk- of levenssituatie in te zetten. Dit concept werd oorspronkelijk ontwikkeld door Kitokie Projektai uit Litouwen en de afgelopen twee jaar verder uitgewerkt binnen REFLECT.

PROGRAMMA

09u30 Onthaal & koffie

10u00 **Holding the Space** – Bert Vandenbussche (LUCA School of Arts)

Een overzicht van de belangrijkste bevindingen van REFLECT: wat is het belang van een reflectieve atmosfeer in een leergroep? Welke condities laten een dergelijke atmosfeer ontwikkelen? En wat is de link met *inner readiness*?

10u45 **Pedagogie van het dolen** - Wim Cuyvers (gastspreker)

Voormalige architect en docent architectuur Wim Cuyvers vertelt over zijn ervaringen met studenten architectuur in Sarajevo, postgraduaat onderzoekers in Brakin en de Maas-Rijn Euregio en over 'Le Montavoix/e(s)', zijn recente verbouwings- en begeleidingsproject met jonge delinquenten (i.s.m. Oikoten).

11u30 Pauze & koffie

12u00 **Presentaties** door stafleden van REFLECT
(zie overzicht en keuzemogelijkheid)

13u00 Lunch

14u00 **Workshops** door stafleden van REFLECT
(zie overzicht en keuzemogelijkheid)

16u00 Afsluiting met boekpresentatie en receptie

PRAKTISCH

Wanneer: Vrijdag 28 oktober 2016

Waar: De Blauwput, Martelarenlaan 11, 3010 Leuven
(vlakbij het station)

Kostprijs: Gratis (studiedag wordt gefinancierd door Erasmus+)
Inbegrepen: deelname, exemplaar van het boek *Holding the Space!*, lunch, koffie & thee

Inschrijven: Uiterlijk op vrijdag 21 oktober (max. 80 dlrs),
via info@outwardbound.be of tel +32 16 23 51 72
Zie ook achterzijde folder

Overzicht presentaties REFLECT

(elk deelnemer kiest 2 presentaties van telkens 30 minuten)

1. *Dilemmas of assessing reflection in formal and non-formal education* - Jolita Buzaityte-Kasalyniene (Universiteit van Vilnius, Litouwen) – English spoken

Reflection is a very important part of, not the result of the learning process. It's a means to help students reach certain learning outcomes. However, using reflection (assignments) for assessment of those learning results can be tricky and influencing the reflective process negatively. Some criteria for assessment of reflection processes in formal and non-formal education will be discussed in this presentation.

2. *The Highlanders Project: Wilderness therapy for Icelandic youth (14-17 years) with psycho-social problems* – Bjorn Vilhjálmsson (Askorun, IJsland) – English spoken

The lecture presents a form of therapy for youth-at-risk which is based on a two-week backpacking journey through one of the most remote landscapes in Iceland. The journey through the landscape with this group is a parallel to the journey through life where the experience in the "here and now" provides the content for the work and reflection provides the tool for learning and change.

3. *De kracht van het niet-weten* - Saskia Nauwelaerts (Outward Bound België)

Herken je de vervelende ervaring als begeleider niet precies te weten wat er aan de hand is in je groep of welke de volgende stap wordt? Of een deelnemer die het even niet weet? Mét gevoelens van frustratie, verwarring, onzekerheid, schaamte en angst om uitgelachen te worden... bij jezelf als begeleider of bij je deelnemers?

Hoe kan je omgaan met dit niet-weten? Je krijgt hier (uiteraard) geen definitieve antwoorden op dergelijke situaties. N.a.v. ervaringen binnen REFLECT ben je je de volgende keer misschien wel bewuster van deze momenten en kan je ze meer appreciëren.

4. *As long as I'm walking (a protocol as tool)* - Nancy Vansielegheem (LUCA School of Arts, België)

De wereld beweegt en is in beweging. Hiervan getuigen niet

alleen de termen globalisering, migratie, klimaatsverandering, ook in het onderwijs is er in toenemende mate aandacht voor mobiliteit, activerend leren en navigerende competenties. In deze presentatie willen we het niet hierover hebben, maar stilstaan bij de educatieve potentie van beweging en in beweging zijn. De idee is dat we allen in beweging zijn maar nauwelijks beweging – als bewogen worden door – ervaren. In deze presentatie willen we het project 'As long as I'm walking' voorstellen als mogelijk alternatief. De inspiratie voor het project vormt het werk van de kunstenaar Francis Alÿs en de film Blackboards van Samira Makhmalbaf. We willen tonen hoe artistieke strategieën en tools ervaringen van beweging mogelijk maken.

5. *Mogelijkheden om on- en off-line te reflecteren* - Bert Vandenbussche (LUCA School of Arts, België)

Terugblikkend op ervaringen met *blended learning* tijdens REFLECT, wordt het belang onderstreept van een geïntegreerde pedagogische benadering: on- en offline reflectie dienen beiden een volwaardige plek te krijgen binnen een algemene didactisch aanpak. Wat zijn de basisvereisten hiervoor? Welke voordelen bieden digitale reflectieopdrachten voor de creatie van een reflectieve atmosfeer?

6. *Valuing the not-doing* – Mario D'Agostino & Angelica Paci (Kamaleonte, Italië) -English spoken

We will share our experiences with moments of 'not doing' either before or during group activities (as alternative to using specific reflection assignments). These moments are meant to be a place of stillness and silence, where participants are invited to stay in contact with themselves and the context around them, to practice being present in the here and now. As such it proves to be a privileged space for nurturing one's "inner readiness".

7. *Een donderslag bij een tot dan toe heldere hemel* - Berten D'Hollander (LUCA School of Arts, België)

Berten D'Hollander doceert al meer dan twee decennia dwarsfluit op het Lemmensinstituut in Leuven. Tijdens het eerste *training event* van REFLECT kwam hij in contact met enkele activiteiten uit het ervaringsleren die hij later heeft geïntegreerd tijdens een tweedaagse voor zijn studenten. Met verrassende gesprekken tot gevolg over leren en wat het betekent een dwarsfluitist te zijn. Of hoe een combinatie van het formele en non-formele leren in 48

uren een kwarteeuw lespraktijk dooreenschudt....

8. *A method of poetic inquiry* – Hervör Alma Árnadóttir & Jakob F. Þorsteinsson (Universiteit van IJsland) – English spoken

Requirements have been made for a variety of approaches working with research data in today's diverse world. In recent years there has been a growing awareness in higher education where different ways of doing research are acceptable and welcomed. One new form of qualitative research is poetic inquiry. The method is arts-based and has received increasing attention and gotten acceptance in the world of research. Arts-based research is defined as an "aesthetic qualities or design elements that infuse the inquiry and its writing" (Elliot, 2012). Poetic inquiry allows transforming and understanding of the experience of participants and gives readers the opportunity to re-live the experience and react emotionally. In our case by applying poetic inquiry we seek to describe a participant's process and disseminate many kinds of truths. At the same time we are aware about participant's ownership by using their stories and words in our representation and analysis.

Overzicht workshops REFLECT

(elke deelnemer kiest 1 workshop van 2 uur)

1. *Dolen in Leuven* – Wim Cuyvers (gastspreker)

Aansluitend op zijn ochtendlezing neemt Wim Cuyvers in de namiddag een groep geïnteresseerden mee op tocht van de ene naar de andere doodlopende straat in Leuven. Een wandeling die nergens naar toe gaat, maar wel de kans biedt om dieper in te gaan op onderwijs en de pedagogie van het dolen.

2. *Noticing the moment of being ready to act* – Arturas Deltuva & Ginte Jasiene (Kitokie Projektai, Litouwen) - English spoken.

This workshop deals with the concept of 'inner readiness'. We will learn to notice the moments of readiness to act and will discuss the mechanisms of it on theoretical level. We will present Kitokie Projektai's practices in training course for university students as well as companies and will finally share how it influences our daily practices.

3. *Valuing intuitive reflection as a tool for increasing the possibilities of being inner ready* – Mario D'Agostino & Angelica Paci (Kamaleonte, Italië) - English spoken

Participants will explore during this workshop with dynamic activities how reflection-in-action and intuitive reflection through journaling may increase their awareness of what's happening in the here and now and how all of this contributes in creating the conditions for inner readiness to manifest. We will furthermore clarify the meaning of inner readiness and its link with 'presensing' (from Otto Charmer's Theory U).

4. *Reflectie & appreciative inquiry* - Dirk Devilder (Outward Bound België)

Waarderend onderzoek is een krachtige methodiek voor het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie binnen teams en organisaties. Tijdens deze workshop wordt op een actieve manier gezocht hoe appreciative inquiry en de REFLECT-principes samen aangewend kunnen worden.

5. *Active Learning in action: how to design active and interactive lectures?* - Daniela Frison & Monica Fedeli (Universiteit van Padua, Italië) – English spoken

What is active learning? How to design active and interactive lectures to engage students and adult learners in formal settings? This workshop aims to offer some methodological strategies in order to design effective lectures which take into account students' learning preferences and styles, within a perspective of learner-centered teaching. Instructional methods and techniques will be shared and experimented by participants in order to encourage reflection on their own teaching and how to improve it.

6. *Brieven van onze REFLECT-correspondent: een uitwisseling* - Jan Leysen (Outward Bound België)

Vertrekkende vanuit de REFLECT-brieven die in de dagen voor de studiedag doorgestuurd worden, wordt de workshop opgevat als een uitwisseling: op welke manier herken je al dan niet je eigen praktijkervaring in de 'principles & guidelines' die beschreven worden in de brieven? Wat triggert je denken? Waar loop je vast en blijf je met vragen zitten?

Holding the Space

28 oktober 2016 - Leuven

Naam + voornaam .....

Organisatie .....

Straat + nr .....

Poscode + plaats .....

E-mail adres .....

Telefoon .....

Ik kies volgende **twee presentaties** : (gelieve 2 presentaties aan te vinken)

- 1. *Dilemmas of assessing reflection in formal and non-formal education* - Jolita Buzaityte-Kasalyniene (Universiteit van Vilnius, Litouwen)
- 2. The Highlanders Project: Wilderness therapy for Icelandic youth (14-17 years) with psycho-social problems – Bjorn Vilhjálmsson (Askorun, IJsland)
- 3. *De kracht van het niet-weten* - Saskia Nauwelaerts (Outward Bound België)
- 4. *As long as I'm walking (a protocol as tool)* - Nancy Vansielegthem (LUCA School of Arts, België)
- 5. Mogelijkheden om on- en off-line te reflecteren - Bert Vandenbussche (LUCA School of Arts, België)
- 6. *Valuing the not-doing* – Mario D'Agostino & Angelica Paci (Kamaleonte, Italië)
- 7. *Een donderslag bij een tot dan toe heldere hemel* - Berten D'Hollander (LUCA School of Arts, België)
- 8. *A method of poetic inquiry* – Hervör Alma Árnadóttir & Jakob F. Þorsteinsson (Universiteit van IJsland)

Ik kies volgende **workshop** : (gelieve 1 workshop aan te vinken)

- 1. *Dolen in Leuven* – Wim Cuyvers (gastspreeker)
- 2. *Noticing the moment of to be ready to act* – Arturas Deltuva & Ginte Jasiene (Kitokie Projektai, Litouwen)
- 3. Valuing the intuitive reflection as a tool for increasing the possibilities of being inner ready – Mario D'Agostino & Angelica Paci (Kamaleonte, Italië)
- 4. *Reflectie & appreciative inquiry* - Dirk Devilder (Outward Bound België)
- 5. *Active Learning in action: how to design active and interactive lectures?* - Daniela Frison & Monica Fedeli (Universiteit van Padua, Italië)
- 6. Brieven van onze REFLECT-correspondent: een uitwisseling - Jan Leysen (Outward Bound België)